СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 193. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 5-го жовтня 1943. — No. 193. Jersey City, N. J., Tuesday, October 5, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ДЕПАРТАМЕНТ СКАРБУ ДОМАГАЄТЬСЯ 10 БІЛІОНІВ НОВИХ ПОДАТКІВ

ВАШИНҐТОН. — Крім звичайної оплати мита департамент скарбу мусить ще дістати від населення $10,650,000 в нових податках упродовж 1944. року. Більша половина цих грошей буде вплачена приватними одиницями, а менша половина корпораціями та різними іншими підприємствами. Зогляду на велике запотребування скарбу, приватні люди будуть мусіти платити більші відсотки від своїх приходів, і тому звільнення від податків будуть значно обтяті. Так напр. плянують звільнити самітних людей від оплати податку, коли їх прихід не перевищає $500 річно, а не $600, як це було досі. Подружені люди будуть звільнені від податку, коли їх зарібки не перевищують $1,100, а не $1,200, як було досі. Також за кожну особу на утриманню відрахує скарб по $300, а не по $350, як досі. Пересічний податок досягне висоти 27% від особистого приходу. Крім цього будуть дуже обтяжені новими податками люксусові предмети продажу, напр. алькогольні напитки. Тут за одну чарку ґорівки треба буде платити 12 з половиною цента податку. Відповідно буде наложений податок на пиво, на вино, на циґаретки, на театральні вистави і т. і. Вступ на забави буде обложений 3-ма центами від доляра на місце дотеперішнього 1 цента. Буде заведений податок від залізничих білетів, від телефонематів, телеґрам, а крім цього від продажу таких предметів, як футра, взуття, перфуми й інші тоалетні прибори, картки з поздоровленнями, цукорки і ґума до жування (чювинґ ґом") а навіть від забави в круглі („бавлинґ алейз"). Ця пропозиція буде піддана під дебату конґресу.

ПІДҐОТОВА КОНВЕНЦІЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

БОСТОН. — Звіт з річної діяльности, виготовлений з нагоди 63. конвенції Американської Федерації Праці екзеутивним комітетом, обіймає між іншим подрібне вичислення причин, чому відкинено співпрацю російських робітничих союзів із американськими та британськими юніями. Відкинено співпрацю тому, що російські союзи не є вільними робітничими юніями, а орґаном російської влади. Одначе, це не значить, щоб федерація не хотіла підпомагати російський уряд у веденню війни проти Німеччини. Про злуку із Конґресом Промислових Орґанізацій важко було видати опінію, коли ця орґанізація не хоче подати числа своїх членів, а звичайно перебільшує їх подвійно. і нараховує аж 5 міліонів. Таксамо не мож було якслід підготовити приняття майнерської юнії.

СВІТОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД АМЕРИКАНСЬКО-БРИТІЙСЬКОЇ СПІВПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — У журналі „Ворлд-Аферз" появилися статті девятьох британських державних мужів, з амбасадором Галифаксом на чолі, про світові відносини після війни. Галифакс стверджує, що небезпека світового ладу залежатиме від тісного американсько-британського порозуміння і співпраці з Росією та Китаєм. Одначе підставою цеї ширшої єдности є Америка й Анґлія. Клайв Боаліє, член британської економічної місії пригадує, що співпраця згаданих держав не є якимсь новим пляном, бо якраз порозуміння Америки й Анґлії забезпечило світови мир упродовж минулого століття — перший тривалий мир після розвалу римської держави.

НІМЕЧЧИНИ НЕ ВДАСТЬСЯ ПЕРЕМОГТИ САМИМИ БОМБАМИ.

ЛЮН АНДЖЕЛЕС (Каліфорнія). — Вил Роджерс мол., конґресмен з Каліфорнії, розповів інтересні помічення із свого побуту в Лондоні. Ці замітки, як самий каже, він подає за дозволом військових чинників, а вони такі: Знищення Німеччини самим бомбардуванням з повітря є лише побожним бажанням. Американські жертви в людях в часі налетів на Німеччину просто застрашаючі. Німеччина нагромадила неймовірну кількість доцільних протилетунських скорострілів так, що це є самогубством для кожної летунської виправи спуститися нижче ніж 15,000 стіп понад Німеччиною. Німці зосередили майже всю свою протилетунську продукцію на поборюванню літаків і ця інвестиція тепер їм виплачується. Таксамо придумала Німеччина різнородні нові трики й винаходи, між ін. кидання ракетів на літаки. Аліянти спочатку сміялися з цих триків, але не сміються тепер наші летуни, коли їм удасться вернутися з налету — каже Раджерс.

ТРЕТЯ ПОЗИЧКА ЗАКІНЧЕНА.

ВАШИНҐТОН.—Третя позичка, яка покінчилася в суботу 2. жовтня, увінчалася повним успіхом бо принесла федеральному скарбови $16,887,000,000 замісць сподіваних 15 біліонів. Одначе одиниці можуть купувати дальше бонди упродовж додаткового часу двох тижнів.

Відсвятковано столітні роковини смерти М. Шашкевича надзвичайно торжественно

НЮ ЙОРК. — Величавий концерт, що відбувся в Ню Йорку вечером, в неділю 3. жовтня б. р. у виповненій Тавн Гол на Бродвею, закінчив достойно народно-релігійні торжества, що відбулись цього дня в память сотніх роковин смерти Мардіяна Шашкевича, Пробудителя Галицької України. По відспіванню американського гимну в аранжеровці проф. Ол. Кошиця і „Живи Україно" М. Гайворонського, Мішаний Хор Церкви св. Юра в Ню Йорку, в народних строях і під знаменитим проводом п. Теодора Онуфрика, переніс слухачів в те Маркіянове „Підлисе", де йому соловійчик „розвивав пісеньками літа молоденькі" та в ті сторони, що як про них згадаєш то „так ми тяжко, так ми сумно, що трохи не плачу". Це отсе перший раз відспевано нову композицію Михайла Гайворонського. До цього настрою „Підлися" була якби пристосована і промова Преосв. Кир Константина Богачевського, яку зачав словами: „Дякую за оплески і прошу про діла", перейшовши спогадом 32 роки взад, коли був свідком такого самого осінного дня, як вшановувано память Маркіяна у Львові, на Личаківськім цвинтарі. До діл зарахував Владика „рідну мову", себто дбання за рідні школи в Америці; як найкраще пошановання памяти Шашкевича. „Пречистая Діво Мати" та „Да ісполняться уста наша", композиції Олександра Кошиця, підняли настрій слухачів мов до молитви, яка роззілялась у могутнім „Покаянію" А. Л. Веделя. З грудей якої сотні хористів піднімались раз благальні то громові голоси, що, як можнаб заключати з гробової тиші на салі й горячих оплесків по співі, трафляли до глибини душ слухачів. А потім знов зворот — у рідні сторони. Переніс туди слухачів о. Павло П. Гевко, ЧСВВ, гість з Канади, якого дух і зміст промови про заслуги Маркіяна Шашкевича був такий, що здавалось, що це говорить людина, що щойно прибула з українських степів, а не з канадійських, де бесідник зріс і виховався. Бесідник говорив прекрасною уркаїнською мовою, виявляючи при тому знамените знання епохи, в якій творив Маркіян Шашкевич, а дійшов верха, як звернувся до молоді з закликом пошанувати діло Шашкевича, вивчувати чудову українську мову, пізнавати свій український нарід, з якого походить, любити свій прекрасний обряд, і памятати за Україну як Давид, що співав у псальмах: Хай рука моя всохне, а язик присхне до піднебіння, коли забуду тебе Єрусалиме... Англійською мовою вияснив слухачам значіння появи Маркіяна Шашкевича в українській літературі й історії ред. Степан Шумейко. Він теж заапелював до молоді в справі вивчування української мови і культури. Зокрема звернув увагу на теперішню боротьбу з аґресорами і наші обовязки супроти Америки. До тих обовязків належить, казав бесідник, теж і те, щоби дбати, щоб перемогли по нашій вигрі теж і американські демократичні ідеали, бо тільки така перемога облекшить долю теж і українського народу і зможе принести свободу і незалежність теж і поневоленій Україні. В концертову програму ввійшли ще добре дібрані сольоспіви відомого баритона п. Петра Ординського, бо такі слова як „Ой зглянься хоч Ти Божа Мати", знаменито достроювались до характеру цілого свята. Спів молодої сопраністки, пані А. Онуфрик-Шумейко, урозмаїв своїм ліризмом концертову проґраму, при чому слід згадати і за знаменитий фортепіяновий супровід солістам, який був у руках пані Марії Шумейко. Закінчено концерт виступом хору з „Веснівкою" Шашкевича (музика Матюк-Колесса) і відспіванням „Ще не вмерла Україна".

Релігійна частина Шашкевичівських Поминок зачалась рано в укр. греко-кат. церкві св. Юра, де зібрались товариства з прапорами та маса народу на повитання обидвох Владик, Константина і Амвроза, та на Службу Божу, яку відправив Кир Константин в сослуженню о. В. Бараника, протоігумена ОО. Василіян Америки-Канади, канцлєра о. Ф. Тарнавського і 10 священиків. Святочне слово виголосив Кир Амврозій, що теж довершив відслонення памятника о. М. Шашкевича, що відбулось по Службі Божій. Кир Амвроз обговорюючи заслуги Маркіяна для українського народу і церкви, підкреслив, що їх характер виявлений словами Апостола Павла: Боротьбою доброю я боровся, дорогу я пройшов і віру зберіг. Так і Маркіян Шашкевич ходив чесною дорогою, і чесну звів боротьбу з темнотою в обороні рідного слова, піднявши те слово догори і віру зберігши. Ще додатиб, що до Служби Божої співав прекрасно збільшений хор під проводом п. Онуфрика. Престіл був ввесь у чудових квітах. Вечером відбулась ще панахида біля погруддя Маркіяна Шашкевича при участи Владик, великого числа духовенства та вірних, та співі хору. Влаштуванням цілого так гарно переведеного Торжества займався з припоручення Дієцезії окремий Комітет Свята, на чолі з ігуменом о. М. Марковим.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СЕНАТУ ЗА НАПРЯМ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЗАГРАНИЧНОЇ ПОЛІТИКИ

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Джозеф Г. Бол написав для пресової агенції Юнайтед Прес свої погляди на становище сенату в справі закордонної політики Америки. Він стверджує, що напрям післявоєнної американської заграничної політики залежить від сенату. Але сенат мусить сказати своє слово вже тепер, заки Америка піде на міжнародне форум.

ВИЛАДОВУЮТЬ ЗНАРЯДДЯ ДЛЯ НАЛЕТІВ НА ЯПОНЦІВ.—Отсі бомби, що їх маємо перед собою, виладовують китайці з троків, щоб їх приготовити для літаків, що мають бомбардувати японські позиції в горах. Це американська амуніція.

АЛІЯНТИ ЗАНЯЛИ НЕАПОЛЬ І ЙДУТЬ ДАЛІ НА ПІВНІЧ

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Аліянтські війська вступили до великого італійського міста Неаполю просто по пятах відступаючих з нього німців, і не задержуючися довше в місті, далі пішли слідами німців. Зараз першого дня вони заняли Авеліно. Тимчасом британська восьма армія посунулася скоро здовж східного побережжя Італії, де вона заняла Лючеру й Сан Северо.

У неділю відступаючі німці вже почали ставити сильніший опір на північ від Неаполю.

АЛІЯНТИ ПРИВЕРТАЮТЬ НЕАПОЛЬ ДО НОРМАЛЬНОГО ЖИТТЯ.

НЕАПОЛЬ. — Першою журбою аліянтських військ по захопленню Неаполю від німців було постаратися для населення за воду, котрої воно зовсім не мало від кількох днів, бо німці розбили головні водопроводи міста. Потім пішли заходи коло достави населеню поживи та медикаментів. Управу міста перебрала Аліянтська Військова Управа.

ЛІТАКИ БЮТЬ ПО НІМЕЦЬКИХ МАЙДАНАХ У ФРАНЦІЇ Й ГОЛЯНДІЇ.

ЛОНДОН. — Американські бомбовики вдарили в неділю по німецьких летунських майданах у Франції й Голяндії, при чому не втратили ні одного літака.

Попереднього дня вони бомбардували Мінхен, місце народження нацизму.

Підчас останніх рейдів аліянтських літаків на Німеччину днем зострілено 24 німецькі боєві літаки. За заподанням британського уряду летництва, було це найбільше число літаків, яке колинебудь зострілено підчас одного рейду.

СЕКРЕТАР НАКС ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД НЕОПРАВДАНИМ ОПТИМІЗМОМ.

АЛЖІР. — Секретар фльоти Накс приглядався з чердака одного американського нищителя битві за Неаполь й по добуттю Неаполю американськими військами заявив, що правильний рух у Неаполю буде незадовго привернений так само, як це сталося зо Салерном. Підчеркуючи поважні успіхи Аліянтів у кампанії в Італії, Накс рівночасно остерігав, що Аліянти не почали ще властивої атаки на націстичну „фортецю Европу" та що тому хвиля оптимізму зовсім неоправдана: Аліянтів жде ще довга війна.

НІМЦІ ПРОБУЮТЬ ВІДЗИСКАТИ ІНІЦІЯТИВУ НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРЮ.

КАЇРО. — У неділю ранком німці почали скомбіновану повітряну й морську атаку на малі аліянтські сили, що всадовилися на острові Кос, одному з островів Додеканів на Єгейському морю. Офіціяльний комунікат каже, що аліянтські війська підприняли відповідні протиміри.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗАХОПИЛА ТАМАНЬ.

ЛОНДОН. — Німецький комунікат подав у неділю, що останки могутньої колись німецької кавказької армії покинув Тамань, що лежить на півострові на Кубаньщині напроти Керчу й вважається брамою до Кавказу. Комунікати червоної армії про заняття Тамані нічого не кажуть, хоча заповідь цього можна було вичитати в комунікаті попереднього дня про завзяті бої коло проливу Керч.

Московський комунікат говорить про завзяті бої, що їх зводить червона армія в своїм дальшім наступі на Могилів і Гомель у Білорусі. Червона армія перейшла ріу Проню. У болотнистих околицях Білорусі вона вбила в одному дні 2,200 німців.

НІМЦІ ГРАБЛЯТЬ ХУДОБУ.

ЛОНДОН. — Німецька головна команда подала через німецьке радіо, що німецькі війська, відступаючи на західній беріг Дніпра, забрали зі собою 106,000 штук худоби, 110,000 овець, 60,000 коней та 62,000 осіб „цивільного російського населення". Змалювавши образ широко знищення, переведеного німецькими військами, націстичний заповідач закінчив словами: „Через три дні й ночи сильні вибухи йшли один за другим. Містами ширилися пожари, викінчуючи роботу знищення".

НІМЦІ ПЕРЕСУВАЮТЬ СЕЛЯН МАСОВО НА ЗАХІДНУ УКРАЇНУ.

СТОКҐОЛЬМ. — До місцевого часопису „Тіднінґен" доносять з Німеччини, що націстичний уряд переводить масове пересування селян зо східних рільничих округ України на західні, аби в цей спосіб випродувати для націстичних армій жарчі й помогти Німеччині в її недостачі робітників. Дороги на Україні просто завалені селянами. Один німецький воєнний кореспондент бачив 40,000 до 50,000 возів і коло 250,000 селян, що посувалися на захід.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

Міліони бездомних

„Інтернаціональний уряд праці" оголосив вислідии своїх розслідів над виселенням великих мас людей в Европі. Називає він його найбільшою мандрівкою людської історії, натякуючи цим на так звану мандрівку народів, відомий переломовий період в історії Старого Світу, коли міліони людей двигнулися зо своїх старих осель та пішли шукати нових.

Новочасна мандрівка людей може легко дорівняти старій мандрівці народів, бо, як обчисляє „інтернаціональний уряд праці", нині двигнулося зо своїх сталих селищ в Европі коло 40 міліонів осіб, з чого 30 міліонів покинули рідну землю, а 10 міліонів покинули своє місце побуту в межах рідного краю. Це число вже само вказує на величину проблеми цеї нової мандрівки народів.

Справа комплікується далі через те, що не всі еміґранти однакові. Спеціяльну ґрупу становлять між ними німці, які покинули рідні землі, добровільно чи під натиском націстичного уряду, аби кольонізувати чужі краї, використовувати своє положення як раси панів. Зовсім інакше почуваються міліони поляків, що їх німці прогнали з рідної землі, аби дати місце кольоністам з раси панів. Ще інакше мешканці советського союзу, котрих уряд евакував поза Урал перед наступаючими німецькими військами. Ще інакше представляється стан міліонів робітників, котрих силою стягнено до Німеччини на воєнні роботи, а ще інакше воєнні бранці, що їх заставлено працювати на німецьких фармах і в фабриках.

Що всі міліони будуть становити одну з найважніших перших проблем при кінці війни, видно вже нині з масового руху так званих розенберґових німців з прибалтійських країв, що на вид відступу німецьких військ кинулися на залізниці з домаганням перевозу до рідної Німеччини. Вказує на те й заповіджена висилка чужинецьких робітників з Німеччини зараз, як тільки німецькі війська стануть на німецькій границі. Якби навіть цього не було, то можемо легко уявити собі, що будуть робити ці робітники, як тільки почнеться ломати німецька воєнна сила.

Перед Аліянтами стане тоді питання відправи десяток міліонів добровільних і примусових іміґрантів до їх первісних селищ. Справа не буде легка, не тільки через велике число цих еміґрантів, але й через те, що не все цим людям буде до чого вертатися на свої попередні місця побуту. Через те слушно каже „інтернаціональне бюро праці", що замісць орґанізувати поворот цих людей до первісного селища, краще було би зорґанізувати для них бюро посередництва праці, очевидно на кольосальні інтернаціональні розміри.

Польсько-російська границя й три-державна конференція

Як доносять з Лондону до „Ню Йорк Таймсу", справа майбутньої конференції найвищих урядників заграничних справ Злучених Держав, Британії й Росії ще не зовсім вирішена. Не вирішене ще передовсім питання, де вона має відбутися, бо американський уряд пропонує, зогляду на старий вік Кордела Гола, Лондон, а Росія настає на Москву.

Тимчасом як ідуть переговори за це будьщобудь другорядне питання, потреба відбути таку конференцію стає щораз більше пекучою зогляду на те, що російська армія наближається скоро до бувшої східної границі Польщі. Коли це нарешті станеться, тоді може легко дійти до того, що противна Росії група „підземної Польщі" виступить збройно проти російської армії, як це дехто заповідає.

Показується саме, що на питанню відношення Польщі до Росії прийшло між поляками до крайного розбиття. Група „партизанів" стоїть за Росію, „польське військове підземелля" проти Росії. Ось ті групи себе взаімно поборюють до того ступня, що радіова стація перших, „Косцюшко", і радіова стація других, „Світ", більше промовляють одна проти одної, ніж проти німців. Між іншим „Косцюшко" закидує „польському військовому підземеллю", що воно не воює проти німців, а „щадить сили", аби виступити проти російських військ, як ці дійдуть до польської границі, виробленої в Версаю.

Зогляду на наближення російських військ до цеї границі й можливости виступу поляків проти російських військ, британський уряд занявся вже нарешті справою „польсько-російських" відносин. Ця справа буде мусіти бути порушена на конференції Америки, Британії й Росії, як до неї нарешті прийде, подібно як конференція буде мусіти обговорити справу Чехословаччини, Балкану й Німеччини.

Власне щодо цеї конференції, як каже лондонське донесення до „Ню Йорк Таймсу", заходить обава, що три великі держави можуть не дійти до ніякої згоди в цих усіх біжучих і пекучих справах. Натякує на таку можливість виразно поважний лондонський часопис „Економист", котрий остерігає Аліянтів, що велику нагоду, яку їм тепер дає доля, вони можуть використати для конструктивних цілей; одначе вони можуть теж пропустити знамениту нагоду й дозволити силам, які їм треба би взяти в руки, йти без ніякої контролі й наробити шкоди, як не держані гатами зібрані води.

Цю діягнозу ситуації з Лондону підтверджує кореспондент „Ню Йорк Таймсу" з Вашинґтону. Тут назагал знавці европейських справ розуміють, що розбиття Німеччини поставить рубом питання: який вплив має домінувати в Европі: чи американсько-британський, чи російський? Як каже він у своїй кореспонденції, представники европейських держав питаються, чи порозуміються начас Америка й Британія, аби не дати Росії перебрати геґемонію над Европою? Вони розуміють, що американсько-британська політика може бути тільки наскрізь демократична, бо лишень така політика може послужити належно противагою зростаючим російським впливам. Скандинавські краї, балканські краї й Польща не хочуть добровільно піддаватися російським впливам, але вони бачуться примушеними йти на таку політику, поки Америка й Англія разом не погодяться на виразну демократичну політику. Якби Америка й Британія мали завести ці держави, якби американсько-британська політика не могла обєднатися коло виразно демократичних засад, то ці держави воліли би це знати згори, аби знати, як накладати з Росією.

Виразно демократична лінія одначе, якої домагаються представники різних держав в Европі, мусіла би йти впоперек неодної границі існуючих менших держав. Спеціяльно щодо Польщі, засада строгої демократії певно вимагала би ревізії границі Польщі, встановленої в Версаю, бож звісно, що при її встановленню не брано під увагу волі народу, про котрого долю вирішувано. Виразно демократична програма могла би відай урятувати Европу від повоєнного хаосу, одначе ця програма мусіла би бути переведена консеквентно, без фаворів для нікого, ні для ворога, ні для приятеля.

Тимчасом, до такої політики ще далеко. Ми ще не маємо виразних вказівок на те, що уряди Англії й Америки готові йти згідно на таку політику. Щодо уряду Америки, то цьому дуже й дивуватися не можна, коли взяти під увагу, кільки клопоту він має з конґресом хочби тільки зо самою вступною проблємою участи Америки в повоєнній співпраці держав для удержання мира. Можемо собі представити, з якими труднощами він стрінувся би, якби він попробував сказати конкретно, як він собі уявляє цей мир.

А преціньце слово він колись мусить сказати, а події війни зближають цей мент з блискавичною скорістю. Допомогти в цей важкий час урядови може громадянство, поширяючи публичну опінію в користь власне послідовно демократичних засад як основи постійного й тривалого мира в світі.

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACTS OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912, AND MARCH 3, 1933

Of Svoboda (Liberty), published daily, except Sunday, Monday and holidays at Jersey City, New Jersey, for October 1, 1943.

State of New Jersey, County of Hudson.

Before me, a Notary Public in and for the State and county aforesaid, personally appeared Nicholas Muraszko, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the Business Manager of the Svoboda (Liberty) and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management and the circulation, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, as amended by the Act of March 3, 1933, embodied in section 537, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher; editor, managing editor, and business managers are: Publisher: Ukrainian National Association, Inc. (A fraternal), 83 Grand St., Jersey City, N. J.

This newspaper is published by the Ukrainian National Association, Inc., a fraternal organization, duly incorporated under the laws of the State of New Jersey, under the supervision of the Supreme Executive Committee, whose names and addresses are as follows:

Nicholas Muraszko, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Dmytro Halychyn, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Roman Slobodian, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Gregory Herman, 80 W. Jackson St., Wilkes-Barre, Pa.
Maria Malevich, 344 Becks Run Road, Pittsburgh, Pa.
Nicholas Muraszko, Business Manager, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

2. That the owner is: Ukrainian National Association, Inc. (a fraternal organization) (no stockholders), 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

3. That the known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 per cent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: None.

4. That the two paragraphs next above, giving the names of the owners, stockholders, and security holders, if any, contain not only the list of stockholders and security holders as they appear upon the books of the company but also, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, is given; also that the said two paragraphs contain statements embracing affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of bona fide owner; and this affiant has no reason to believe that any other person, association, or corporation has any interest direct or indirect in the said stock, bonds, or other securities than as so stated by him.

5. That the average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscribers during the twelve months preceding the date shown above is **12,800**

NICHOLAS MURASZKO, business manager.

Sworn to and subscribed before me this 20th day of September, 1943.

WALTY STASIG, Notary Public

(Seal) (My commission expires May 2, 1944).

Проф. Микола Чубатий.

Відродження державної російської православної церкви

Сталін ласкаво заінтересувався російською православною церквою.

Сталася в Москві подія великанського історичного значіння. Це „Собор Русскоі Православноі Церкви", на якім дотеперішного „блюдителя патріяршого престола" в Москві митр. Сергія вибрали правдивим патріярхом та приступили до орґанізування Святійшого Собору. Все це сталося при чинній співпраці московського червоного уряду, ба навіть при особистій співпраці Сталіна. Понижуваного досі сторожа патріяршого престола Сергія ввели торжественно до Смольного Собору та до старої патріяршої палати. Російській православній церкві позволили на видавання церковного часопису, державне советське видавництво книжок почало печатання церковних богослужебних книг. Спеціяльну опіку над акцією за зворотом російській православній церкві церков, досі поперемінюваних на кіна та на клюби, переняв й так безробітний формальний голова СССР Калінін.

Митрополит Сергій дотепер тільки „сторож патріяршого московського престола, необсадженого від смерти першого пореволюційного патріярха Тихона, може бути вдоволеним, що своєю терпеливою політикою слуги та підніжка атеїстичного советського уряду впродовж довгих років осягнув свою ціль. Він перевів російську православну церкву через найгірші часи та діждався апробати самого Сталіна та повороту у собор давних московських патріярхів. Правда, від смерти Тихона, одинокого леґально вибраного патріярха московського ще в перших днях революції, він не смів навіть приняти титулу патріярха; його бойкотувала більша частина духовенства в Росії та майже ціла православна російська церква за кордоном. Його підозрівали в браку віри та закидували навіть тайну службу большевикам „проти церкви Божої". Та тепер усі його славлять та витають на склоні віку як леґального патріярха та спасителя „отечественной православной вери" в Росії.

Свій „успіх" осягнув митрополит Сергій на склоні віку, коли вже знеможений наділі постійно перебуває як 76-літний старець в кліматичній оселі Уляновську, поза Москвою, а цілим махером удержавлення московського православія є „митрополит київський та галицький" Николай Яніщеф, правдоподібний наслідник знеможеного Сергія. Його успіх, добутий правда неконечно християнськими способами. Остання книжка Сергія „Правда про релігію в Росії" пущена Советами не в Советах, але на заграничний ринок для роблення пропаґанди, заперечує немов би у Росії істнувало колинебудь переслідування віри. Ось так ми свідками безпримірного упідлення християнської православної церкви в Росії, що стала, як давно за царату, чистим знаряддям державної політики.

Не безсторонна правда, що для епископа, а навіть для рядового християнина мусить бути усім, тільки інтерес державний великої та потужної Росії під проводом червоного царя Сталіна став для казьонної церкви в Росії усім.

По постановам советської конституції церква у Росії віддідена від держави; вона як якись покидок та пережиток може собі істнувати; проти неї дозволена усяка протирелігійна пропаґанда, натомісць недозволена релігійна пропаґанда, бо це ширення „дурману-опіюм серед народу". Так було девять літ тому, коли укладалася советська конституція. Нині багато змінилося від того часу; так багато, як багато уплило води у Волзі, що є „мать родная" Росії. Дозвіл печатати церковні книги та церковний часопис, зворот церкві патріяршого старого собору, ба навіть особисте заінтересування справою російської православної церкви Сталіном говорить, що конституція російська відносно російського православя вже стала перестарілою. Російська православна церква як за царату стала вже знов потужним середником не тільки російської державної політики, але теж російського націоналізму та винародовлювання не-москалів.

Російський націоналізм та державне російське православя.

Цей відроджений, ще червонавий, російський націоналізм стократь грізніший для неросійських народів від царського націоналізму, уособленого перед самою війною погромницьким та реакційним Союзом Русскага Народа. Сказавши по правді, царська Росія не мала ще правдивого російського націоналізму; було тільки цареславія, себто культ династії Романових. А що династія як конкретна річ могла бути тай перед самою революцією була наділі скомпромітована Распутинами та подібними темними типами, тому впала. Разом з династією падав недозрілий російський націоналізм — цареславя.

Новий російський націоналізм народився в часі теперішної війни, в розгарі боротьби проти німецького наїзду. Він не звязаний вже з династією, ні навіть з комуністичною партією, яка відігравши ролю „собирателя единой неделимой Росії" сходить зі сцени. Цей новий російський націоналізм це вже масовий націоналізм московського народу, нетерпимий та грізний для всіх інородців. Царський націоналізм, а радше цареславя, таки мусіло числитися з істнуванням неросійських народів, для добра династії та її утривалення. Цареславя мусіло йти нерідко й на компроміси. Новий російський націоналізм не мусить це робити, він йде вже ясно на винародовлення та знищення усіх неросійських народів, в першу чергу на знищення якоїнебудь духової окремішности українського народу, як найбільше грізного для „единой неділимой національной русской родини".

Українська нація, в якнайкоротшім часі, заки прийде до нового світового катаклізму, мусить бути винищена з корінем, щоб не повторилася наново мазепинська небезпека

(Докінчення на стороні 3-тій)

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

46)

— А як ти, — кажу, — Іване, гадаєш? Марта от наша, нічого дівчина?

— А вам що до того, як я гадаю? — відрізав він, а сам ще дужче паліє.

„Ов, гадаю я собі, з тобою треба гостро держатися, коли ти так ріжеш.

— Ну, — кажу, — багато мені до того не є, але виджу, що тобі щось до неї, га? А ти чень знаєш, що у неї вітця нема, а я тепер для неї і отець і опікун, і сват і брат. Розумієш? Як скоро я побачив би щось, знаєш, не теє... то вважай, що я за чоловік! Зі мною жарту нема.

„Іван аж затремтів на ту бесіду.

— А нехай же вас, — каже, — Бог має! Десь також щось... грозити, а не знати, пощо й за що. А вам хто набрехав, що я щось злого гадаю? Не бійтеся, Матію, — каже опісля поважно, — я хоч молодий, а знаю трохи, як що повинно бути. Ми нині з Мартою мали умовитися, як і що робити, а тоді вже й до вас, як до опікуна, вдатися по пораду і благословенство.

— Ну, вважай же мені! — промовив я, але сам почув, що щось мені так гей запаморочилося в голові і сльози бризнули з очей... Ет, дурень чоловік, та й по всьому!

„Ну, нічого. Зробили ми умову, пібралися вони. В Івана по батькові якимсь чудом лишився оцей кусник ґрунту. Досить того, що він таки тої весни виставив, уже то ніби ми оба, ось ту хату, та й тут і обоє зачали жити. Правда, господарства тут ніякого не можна було заводити на тій голотечі, але Марта зразу заробляла по-давньому, то шиттям, то пряденням, а далі, як того почало не ставати, то мусіла й вона, бідна, йти на роботу до воску. Що було діяти?... Я відділився від них, жив осібно, а коли тільки що міг, то доносив їм, звичайне, чоловік уже привик, зжився..

„Аж от якось так у пару місяців здибає мене Іван та й каже:

— А знаєте, — каже, — Матію, яка в нас з Мартою рада стала? Я цікавий, що ви на те скажете?

— Ну, яка рада? — кажу. — Говори, яка?

— А така. Ми хочемо відтепр зачати дещо складати набік із зароблених грошей. Знаєте, літо йде, чень трохи ліпше будуть платити. То ми так урадили, що коби дещо трохи прискладати грошей, уже хоч би чоловік і тісніше за той час жив, гей той каже, хоч би ремінь на великопісну пряжку підтягнув, але чень би то можна було... А знаєте, в Тустановичах один там продав би кусень ґрунту з хатою, я вже говорив з ним. „Продам, — каже. — Треба дати 250 ринських". Ґрунт гарний, далося би виторгувати на 200. А я би свою псю буду з тим клаптиком землі продав, може би було хоч 50 ринських. Чи як ви гадаєте?

— Та що, — кажу я, — як так, то й так. Дай вам, Боже, щастя! Певно, що не зле було би вам вирватися з тої проклятої ями.

— Ба, — каже Іван, — не на тім кінець. Мені здається, що нам двоїм до осені тяжко буде наскладати двіста ринських, на то треба би зо два роки. А якби троє, як гадаєте, може би борше?

„Я видивився на нього.

— Ну, — каже він, — щож ви так дивитеся на мене? Тут проста річ: пристаньте й ви до нас. Перейдіть до нашої хати жити, не будете потребувати платити окремо комірне, та й їжа нас менше винесе. Будемо робити разом, чень зложимо хоч що то.

„Виджу я, що хлопець розумно говорить, а тут ще чоловіка й самого знесла охота видобутися з тої западні, а ще більше — їм допомогти, чим сила. Пристав я на ту раду.

„Зачали ми робити. Добре нам іде, тішимося, що ось-ось перейдемо жити на своє. Іван звивається так, як той пискор, сюди й туди, — рад би птахом вилетіти з Борислава. Робота того року була добра, у нас грошей призбиралося ладних; і на ґрунт стало би і ще дещо лишилося би на розгосподарювання. — „Господи! — говорить бувало Іван вечорами. — Коби то вже раз!" — Але не знати, бо Бог не судив йому, бідному, діждатися виходу, чи лихі люди не дали!...

„Дурницю ми одну зробили. Робили ми разом і не брали грошей від хазяїна. — Нехай, кажемо, в нього лежать, у його касі безпечніше, ніж у нас за пазухою, а в книжці якраз записано на нас, то й сам чорт відтам не викусить. Так ми й зробили; — брали лиш часом по кілька шусток, щоби якотако продихати.

„Минуло так літо, ба й осінь, ба й зима, настали свята. По святах мали ми забиратися геть з Борислава. В цвітну неділю пішов Іван до Тустанович, щоби довершити згоду, таки на другий день мав дати тому чоловікові завдаток, а як перейдемо вже до Тустанович, то мав дати йому решту грошей. Пішов мій Іван. Смеркається, нема Івана. Ну, нічого, — гадаємо собі, — може там де на могоричі абощо. Але Марта якась неспокійна ввесь день ходить, нудить, сама не знає чого. Ніч минула, нема Івана. На роботу приходимо, він не приходить. Наставник Мортко питається мене, де він. Я йому розповів усе, а той ще крикнув:

— От, десь драбуга впився та й спить, а на роботу не йде!

(Дальше буде).

РЕСТОРАНИ НЕ БУДУТЬ ДАВАТИ МАСЛА ПРИ ОБІДІ

НЮ ЙОРК. — Нюйорські ресторани не можуть дістати масла для своїх гостей і тому назріла думка, щоб не давати масла гостям в часі полудневої перекуски („лонч"). Посадник Ля Ґвардія признав цю конечність та оголосив по радіо.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ГОЛОС ПРО „СВОБОДУ"

З нагоди 50-ліття Свободи різні люди забирають голос і висказують свої думки. Вважаю, що так повинно бути. Тому і собі забираю голос.

„Свободу" побачив я перший раз ще в старім краю, у своїм ріднім селі, ще в 1905 році. Було це на самий Великдень, біля церкви. Принесли її люди з сусідного села, а прислала їм Свободу їхня рідня з Америки. Два роки пізніше й я виїхав до Америки, а прибувши на американську землю став відразу читачем „Свободи" і читаю її від цього часу постійно, кожного дня, що можу сказати, що не перепустив таки ні одного числа.

Були часи, коли я не дуже любив Свободу" за її поблажливість. Був я тоді молодий радикал, який мусів покидати рідний край, переслідуваний різними польськими посіпаками, спасаючись перед австрійською тюрмою, яка властиво була польською, бо була в польських руках. Свобода тоді не була така як нині. Не так гостро, як мені здавалось, атаковано в ній ворогів українського народу.

Якби не було, а таки Свобода раз-у-раз набирала серед народу впливу, особливо, як стала виходити тричі в тиждень, а вже найбільше вибилась у проводі, як стала денником. Особлива заслуга Свободи лежить, на мою думку, в її боротьбі з кацапською гниллю, з усуненням різних дивовижних назв „литл рошен", чи „рутініен", „гонґеріен", „остріен" і т. д. Свобода перша повела довгу і завзяту боротьбу за правдиву українську назву, а всі інші пішли доперва за нею. І вже за те одно треба дати їй велике признання, бо за те вона багато витерпіла.

Що кажуть люди про Свободу?

Мені доводиться бувати в різних стейтах, громадах і родинах. Тому знаю можливо більше ніж хто другий, що наші люди думають і роблять, а теж і що думають про Свободу". Отже скажу, що як головні урядники на річнім засіданню У. Н. Союзу рішили задля браку фондів видавати Свободу пять разів у тиждень, то по многих відділах мене питали, чому не звернеюся до відділів за допомогою, а члени з охотою булиб додали до передплати ще одного доляра на рік, щоби діставати Свободу так як минулими роками кожного дня. І тепер трапляються такі, що недолюблюють Свободу, бо вона ніби „запоблажлива зглядом Польщі", але так є, що навіть і ті кажуть, що „хоч і нарікаємо на Свободу, але без неї обійтись не можемо". Воно так є, що щоб де в якій громаді не сталось, добре чи зле, — то „Свобода винна". Вже те вказує, як нарід рахується з Свободою.

От заходжу до одної родини в Конетикат, а чоловік показує мені гарну бібліотеку в хаті й сам каже: От видите, чого мене навчила Свобода? Перше не знав, як цінити книжку, але від неї навчився; коби тільки більше таких ґазет.

То не жарт, а таки правда, що нераз приходиться мені записувати чоловіка до У. Н. Союзу, а він мені каже, що „хоче належати до Свободи" і треба добре вияснювати, що Свобода, а що У. Н. Союз. А заговоріть з старими нашими патріотами, що вже на вимертю, то таки почуєте одно й те саме, що таки треба признати заслуги Свободі в тому, що зросла наша свідомість та що маємо таку сильну орґанізацію як У. Н. Союз.

Чи може У. Н. Союз обійтись без Свободи?

На мою думку п. Галичин написав дуже влучно в ювилейнім числі Свободи, що У. Н. Союз без Свободи як риба без води. Це стверджую як орґанізатор У. Н. Союзу, що членство саме так дивиться на ту справу. Навіть багато є таких, що вступають до У. Н. Союзу, щоби мати Свободу. Наші люди хочуть більше знати, що діється по громадах і шукають за тим у Свободі, та біда, що ми занедбуємо писати з громад про наше життя. Так само хочуть Союзовці, щоби більше писати про рух у відділах У. Н. Союзу, як і про те, де буває орґанізатор та як поступає справа орґанізування членів до У. Н. Союзу. Мені самому дорікають нераз, що замало пишу про цю справу.

Як ставиться наша молодь до Свободи?

Ті з нашої молоді, що завдяки своїм родичам навчились по українськи читати, ставляться до Свободи прихильно, оскільки це завважую. Вони її цінять і глядятть на неї як на провідника в українсько-американському життю. Як в Свободі появилось, що відкликано наклепи, що були поміщені в книжці „Саботаж", то наша молодь дуже була з того рада і я можу сказати, що завважив, що від того часу престіж Свободи серед молоді пішов дуже вгору. Кажуть: От бачите, ніхто не оборонив українського імені, а тільки У. Н. Союз і Свобода.

Ще наведу таке:

Щойно я вернув з Бофало, Н. Й. Там зайшов я до одної родини, в якій є дві дочки і син. Усі вони по довшій розмові вступили до У. Н. Союзу. Та як мене здивувало, як почув, що старша дочка хоче мати теж і Свободу. Я їй кажу, що молоді не мусять брати Свободи, яка є видавана українською мовою. А вони мені відповідають, що вміють добре читати по українськи, та що хочуть знати, як стоїть українська справа, а щоби про таке знати, то їм треба читати Свободу.

Тисячі наших хлопців, що тепер відзначаються в американській армії й мають вищі ранґи, це члени У. Н. Союзу, що читали Свободу, чи слухали, як її читають. Ось з італійського фронту одержала одна наша родина в Пітсфілд, Масс., письмо від сина, а в ньому він пише, що має надію вкоротці побачити ту Україну, про котру стільки начитався в Свободі...

Рідна наша Свобода таки може бути гордою з своєї праці, бов она не пішла намарно. Сіяне нею зерно зійшло. Як зачали тепер на неї нападати і її паплюжити, то вона стала в нашого народу ще дорожчою і ще більше пожаданою. Де ходжу там чую признання Свободі, що не відповідає на пашквілі звироднілих осібняків, що пробують обкидувати її болотом, в якому самі сидять. Всюди наші люди бажають їй дальшої сили в боротьбі з усіми тими, що ставлять колоди визвольним змаганням українського народу. Всюди радіб дожити тої хвилини, щоб здійснилась та правда, якої вона боронить, та щоб на її першій стороні було вже раз сповіщено, що український нарід став вільним і справжнім господарем на своїх землях.

Антін Маланчук.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З Українського Здвигу $1,105,362.60 на Третю Военну Позичку.

До редакції „Свободи" надіслано оригінального листа, з департаменту скарбу (Военний Фінансовий Комітет, Ню Йорк), а підписаний панею Кортленд Д. Барнес як віце-президенткою, в якому повідомляється голову Українсько-Американської Жіночої Дивізії, п. Стефанію Галичин що на Українськім Здвизі дня 27. вересня закуплено бондів Третьої Военної Позички на суму $104,250, а стемпсів на $1,112.60. Теж одержано повідомлення з банку, що один добродій, що був на Українськім Здвизі, закуповуючи военні бонди на один міліон долярів заявив, щоби ту суму вписати до квоти, зібраної на Українськім Здвизі. В листі дякується теж п. Петрови Задорецькому за співпрацю і збірку через його радіову програму, як теж американським українцям, що так гарно списались.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Подавати вісти про відзначених американсько-українських вояків. — Замало дбаємо по громадах про те, щоб інформувати свою пресу про наших вояків, що відзначаються у военній службі. З витинків, що нам тут і там надсилають, виходить, що по місцевостях не допильновують, щоб при згадках за наших відзначених вояків було згадано, що вони з українського роду. Як знаємо, добре про це дбають поляки та інші, то й нам треба цього пильнувати.

Фарм Колоні. — Те, що Ви переживали колись, правдиве. Було повно таких знущань і про те можна багато знайти в „Свободі" з перших років.

В. М. — Вже скінчилась кампанія, про яку згадуєте.

Уряд Від. 300 в Джанставн, Па. — Ваш заклик до „єдности" був би дуже добрий, колиб у тому заклику булоб сказано, щоб ми не тільки „Західну Україну" не віддавали „під панське панування Польщі", але теж і „Східну Україну" під „селянсько-робітничу Росію", бо український нарід досить натерпівся як в однім ярмі, так і в другім. „Єдність" повинна бути така, щоби помагати українському народови гнати з України кожного наїздника в такий спосіб, щоб як Західна так і Східна Україна вже раз звільнились з різних „опікунів" та стали вільними і самостійними. Україна може сама правити собою без „опікунів", себто без „панів" з Варшави і без „робітників" з Москви.

З господарського життя

Направки електричних приладів по домах. — З причини війни багато елюктричних приладів щезло з крамниць. Не остає нічого іншого, як направляти вживані. Тому ремісники тепер мають тільки заняття, що не можуть дати собі ради. Перед війною можна було дістати направлений прилад упродовж кількох годин, тепер треба ждати днями, часом навіть тижнями. Таксамо і з іншими предметами. До таких відносин треба принорoвитися й бути вдоволеним, як загалом ще можна мати давню вигоду.

Продукція взуття меншає. — На ринок доставляють фармері менше худоби на продаж. Тимсамим зменшається продукція шкіри. Найбільше дається відчувати недостача шкіри на пришви. В шевськім промислі панує переконання, що за короткий час будуть зменшені пайки на взуття. Під пору ще є повно взуття з давніх часів.

Оріхи мусять подорожіти. — Злучені Держави дістануть цього року на 5,000,000 тон менше всілякого роду оріхів, як ліскових, волоських, пеканів, а навіть і миґдалів. Те, що можна буде випродукувати в Злучених Державах, буде скоро зужите. Одначе не буде можна дістати транспортів з Бразилії, з Далекого Сходу та з Европи, а звідтам приходили правдиві смаколики. Отже не будемо мати що лузати в часі Різдва.

Поживи з моря буде доволі. — На північнім побережжю Тихого Океану була досі занедбана риболовля. Урядові дослідники прийшли тепер до висновку, що там багато риби та інших морських родів мяса. Коли цей промисл розвинуть як слід, будемо мати доволі їжі.

„Мули до винайму". — Такі написи можна побачити на будинках в південних стейтах. В ґазетах появляються оголошення: „Лагідний, сильний мул до винайму за прохарчування". Цього року нема в південних стейтах доволі паші, нема чим годувати мулів та іншої домашньої тварини. Власники волять віддати мули на тимчасову роботу за само годування, ніж позбуватися їх цілком або вбивати.

Надіються великої консумції після війни. — У теперішних шістьох місяцях безпосередно після війни американське населення буде могло видати 20 біліонів долярів на закупно різнородних предметів для вжитку й вигоди. Такі цифри передбачує Тоговельна Палата Злучених Держав. Ця установа виказує, що 64% американських родин щадять гроші, бо тепер не мають де їх видати. Отже після війни ці гроші будуть видані на нові автомобілі, хатну обстанову, на поправу старих або на закупно нових домів.

Наслідок того може бути такий, що підприємства не зможуть доставити тільки продуктів, кільки публика буде готова купити. Тому бизнесмени заповідають величезне запотребування робітника безпосередно після війни.

Невдачний комплімент.

Петро: — Алеж раз гарну дитину маєш Михайле. Що за форемна голова, а які благородні черти лиця! — Ага, я забув з чим я прийшов. Позич мені пять долярів.

Михайло: — ні, не можу. Це не моя дитина, а моєї жінки від першого чоловіка.

ЩОБ СПОВНИТИ ЯК СЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

Відродження державної російської православної церкви

(Продовження зо сторони 2.)

відірвання та усамостійнення України. Легко тепер це зробити, коли Україна знищена, а біля 15 міліонів українців виселених на схід, на Сибір. По офіціяльним заявам червоного уряду вони вже ніколи на Україну не повернуть, а спустошена Україна при відбудові буде заселена москвичами, щоби дати Україні московську більшість та навіки покінчити з мазепинством.

Істнує ще грізне мазепинство на Західній Україні. Основним домаганням московської політики мусить бути „визволення та зединення всіх українців" в одній советській републиці, яка може зберегти назву України навіть тоді, коли вже буде мати московську більшість. Західну Україну треба буде теж взяти в руки та винищити й там мазепинство. Сибір велика та неисходима і буде де розсівати західно-українську, мазепинську заразу.

В національній Росії остане теж ГЕПУ, бож та установа неоцінені прислуги виконає при націоналізації та російщенні єдиної неділимої Росії. Хахли народ добрячий, нерідко й самі пхають голову в ярмо та домагаються перед світом, що як того ярма не буде, то не буде спокою у Східній Европі; отже все піде без більших перешкод.

Николай Янишеф, митрополит київський та галицький.

Окрему ролю у тому духовому „зединенню усея Руси" відіграє російська православна церква з патріярхом „московським и всея Руси" у проводі. Не припадково ролю головного махера в удержавненні російської православної церкви відіграв Николай, „митрополит київський та галицький". Слід звернути увагу зокрема на додавання цього останнього титулу „галицький". Митрополит Николай, нині найбільше впливова духовна особа в совєтській Росії. Є він стопроцентовим москалем та походить з відомої російської родини Янішеф, з яких один Янішеф за царату був оберпрокуратором Святійшого Синоду. Митрополитом київським та галицьким став він доперва 1942 року. В часі большевицької окупації Західної України відіграв він подібну ролю до царського архиепископа, відомого Евлоґія, що теж мав обовязок поширити православя в Галичині та її російщити.

Митрополит Николай дістав тоді титул екзарха на Західну Україну з обовязком привести автокефальну православну церкву в бувшій Польщі під владу московського патріярха. Зробив він це при помочі волинського єпископа Олексія, який узнав над собою зверхність московськогої патріярщої церкви. По уступленню москалів зі Західної України він став головним промотором процесу проти горячого прихильника автокефалії єпископа Полікарпа „за зраду православної церкви" та його осуду собором русской церкви, як теж усіх українських автокефалістів.

В урядових советських колах це дуже мило виджена особа. Митрополит Николай написав вступ до відомої книжки „Правда про релігію в Росії" за що його, першого від большевицького володіння духовного заіменували членом державної комісії при Центральнім Виконнім Комітеті Російських Юній. Він теж виєднав це, що державне видавництво книжок зачало печатати вже й церковні книги. Нині він фактично управляє цілою російською церквою.

Які вигляди з тих перемін для українського народу?

Поставлення церкви на услугах російського націоналізму це грізне явище для майбутности українського народу. В церковному згляді нема навіть тої позірної автономії, яку ніби то має Україна в політичному значінню як УССР з різними Гречухами у проводі. В церковних справах не треба навіть обдурювати світа, бо в Советах офіціяльно церква відлучена від держави і це ніби недержавна справа. Поставлення на чоло церкви на Україні такого визначного москаля та цілого махера обрусіння і відбудови Єдинонеділимої Російської Державної Церкви є доволі вистарчаючою признакою.

При помочи духовного та державного апарату зачнеться по поновній окупації України червоними в першу чергу боротьба з українською автокефалією, як виразником українства в церковному розумінню. Автокефалію зачнуть тепер переслідувати під позором співпраці з німцями.

Постанова російської конституції про заборону релігійної пропаґанди буде удержана та використана тільки для боротьби проти української автокефальної церкви та на випадок поновної окупації Західної України також проти української католицької церкви.

Як екзарх патріяршого стола митр. Николай вже в часі короткої окупації Західної України червоними призначив був для Галичини якогось московського православного єпископа (чи не Венямин йому імя) для пропаґанди московського православя в Галичині. Вертаються старі царські часи з тою самою політикою проти українства; російська православна церква перейма провідну ролю в тій праці. Спершу прийде знищення української автокефальної церкви, що станеться доволі легко. По тім прийде на чергу нищення українського католицтва в Галичині, як духової остої українства в тій частині України.

Повернуть картини, знані з переслідування унії Росією на Україні та на Білій Руси при кінці 18-го та впродовж 19-го століття аж до повного її винищення під царською владою та забороною відродитися навіть по проголошенні релігійної толеранції в Росії 1905 року. Відомо, що заборона загнала українців на Холмщині у римо-католицтво та помогла спольщити стару українську холмську землю. Ось в чім історичність церковних перемін у Росії.

ЇДЯТЬ З СМАКОМ — БОРЩ.—Це заїдає борщ Едвард Р Стетініус мол., новий підсекретар стейту, в їдальні совєтського тягарового корабля, що прибув до одної з американських пристаней на заході.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Прохаємо читачів „Свободи", що змінюють свою адресу, виповнити оцей блянкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи". **10 ц. треба доконче залучити на покриття вироблення нової металевої плити.**

Імя й призвище .... Ч. від. ....

Стара адреса ....

Нова адреса ....

ВІД ГОЛОВНОГО ВИДІЛУ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

В неділю, 26. вересня ц. р. відбулося в Ню Йорку засідання місцевих членів головного виділу СУА під проводом голови п. О. Лотоцької, якого ціллю були справи, звязані з ліквідацією домівки Централі в Ню Йорку. При цьому полагоджено теж кілька важніших організаційних справ.

Ізза переносин Централі, нормальний спосіб повідомлювання обіжниками організації — мусить улягти деякій проволоці.

Як відомо делеґаткам, що були на конвенції СУА, ухвалено там піддержку та співпрацю з Ініціятивним Комітетом, який підготовляв зїзд представників наших громад в Пітбургу. В міжчасі цей Ініціятивний Комітет ввійшов у склад переорганізованого Українського Конгресового Комітету, який у найкоротшому часі такий зїзд зобовязався скликати, а СУА вишле на нього дві делеґатки.

В звязку з цим пригадується відділам, щоби продовжали збіркову акцію на Фонд Повоєнної Допомоги Україні, бо ця справа стає щораз пильнішою та домагається піддержки усього громадянства.

Справа незалежного часопису СУА починає прибирати більш конкретний вигляд ізза цього, що один наш культурник-філянтроп, знаний з жертвенности на потреби українського друкованого слова тут і в Галичині, виявив охоту дати грошеву допомогу Союзови Українок Америки на видавання власного часопису.

Є надія, що часопис появиться вже з найближчим календарним роком. Без сумніву, при належній піддержці, зможе він відіграти велику ролю не тільки у національному та культурному розвою наших родин і жіноцтва, але, надіємося, зміг би стати теж цим духовим помостом, по якому звідсіля, з Америки, пішлоб між звільнене з тиранії жіноцтво українських земель знамя цього всього, чим будується та на чому живе правдива свобода та демократія.

З думкою про важність цеї справи — проситься відділи, щоб подбали про негайну сплату залеглих вкладок на пресовий фонд СУА за 1941 і 1942 рр. (по 25 дол. за кожний), а коли вже вирівнали ці залеглости — щоб, як рішила конвенція, добровільними датками причинилися до збільшення пресового фонду СУА.

Дня 17. жовтня ц. р. відбудеться у Філядельфії спільне засідання цілого головного виділу СУА, де справа часопису буде одною з головних точок обрад.

К. Олесницька.

ЗА ВДЕРЖАННЯ „ЖІНОЧОЇ СТОРІНКИ" В СВОБОДІ

Пересилаю в залученню скромний ювилейний дар нашій „Свободі" з нагоди її 50-літнього істнування. А заразом хочу зазначити, що я бажалаб, щоб той дар був вжитий на поліпшення, а зглядно на відновлення „Жіночої Сторінки" в Свободі. Дуже шкода, що від довшого часу не читаємо статтей пані К. Олесницької. Думаю, що це можливо діється через фінансову скруту нашої Свободи. А як так є, то ми, жінки, повинні ту справу взяти під увагу і своїми жертвами допомогти, щоби була відновлена „Жіноча Сторінка", бож наразі не маємо ніякої іншої жіночої преси. Лишається нам Свобода, яка завжди ставилася прихильно до жіночих організацій, чи до жіночих справ взагалі.

До війни було інакше. Тоді багато наших жінок користало з жіночої преси, що надходила з старого краю і ми були вдоволені тим, що там вичитали про рух між українським жіноцтвом, чи про жіночі питання взагалі. Тепер, як знаємо, цього нема. Свобода дає що може, а як хочемо більше, то мусимо мати свою власну ґазету, або хоч допомогти Свободі видавати „Жіночу Сторінку".

Ще хочу сказати, що Свобода таки заслужила собі на те, щоб ми її підперли своїми скромними жертвами хоч в часі її 50-літнього ювилею, бо підпираючи її фінансово, допомагаємо сами собі, бо одержуємо в заміну більше цікавого матеріялу, а в ньому і такого, що нас жінок особливо цікавить.

Марія Колісник,
Вунсакет, Р. Ай.

НАВЧІТЬ СВОЮ ДИТИНУ, ЩОБ УМІЛА САМА СЕБЕ ОБСЛУЖИТИ

Багато мам нарікає на велику самостійність дітей. Може в деяких випадках деякі діти бувають за самостійні та надто самопевні. Та більша самостійність дітей булаб назагал дуже побажана. Не тільки дома, де мама скаче коло дітей, де їм не вільно нічого самим сягнути та де їх всі обслуговують. Вчительки і вчителі перших кляс моглиб дещо про те сказати, які несамостійні, незґрабні, а навіть у деяких випадках цілком незарадні діти приходять до школи і чого там треба їх учити, хоча всі ті дрібнички діти в 6-му році життя вже давно повинні знати. Деякі діти не вміють собі навіть шнурівки при черевиках завязати, штанців розіпняти і взагалі самим собі порадити. Чи не повинна мама такої нездари за це соромитися.

Кожна мама повинна усвідомити собі, що своїй дитині не помагає, коли відганяє ту дитину від праці, коли не дозволяє, щоб дитина сама собі послужила. Вона не сміє думати собі, що тільки вона зуміє свого мізинчика добре убрати та обути, що без неї він пішов би до школи з шапочкою криво убраною і зі схованим волосячком. А навіть якби так було, то нехай його напімне, нехай йому покаже як то має зробити. Якщо дитина зробить нині та завтра знову зле те саме, то це прояв недбальства і тут мама повинна подбати, щоб відучити дитину від неохайности чи лінощів. Якщо вона цього не зробить, чи то з надміру любови, чи може тому, щоб не хвилюватися його незґрабністю, то дитина привикне до її праці та вважатиме, що це обовязок мамин. Мама миє волосся, зачісує, насаджує шапочку — і робить це навіть і тоді, як дівчина сягає вже мамі по рамена, а хлопець далі такий як батько.

Минають роки! Панні вже час заміж виходити, але мама все ще складає за донею розкидані суконки чи черевики, пере й цирує панчохи чи пришиває ґудзики. Нераз, правда при цьому нервується за ту роботу, але донечка того сама не робить і робити не буде. Зрештою навіщо малаб це робити, коли за неї зробить це мама? Навіть син, перед відходом назустріч, іде до мами, щоб йому завязала краватку, принесла капелюх, подала чисту хустину з шафи, черевики, білля — все. Бідна мама зайнята лише тим, що мусить бігати та дітям послуґувати. Часто вона не годиться з цим і дорікає дітям — але це вже запізно. Вже і слухати не хотять, що це повинні вони сами робити. І так те, що колись мама для діточок робила з великою охотою, стає для неї тягарем. Та мама не піде за дітьми ціле життя, щоби за ними все прятати і дбати про їх вигоди. Стаючи „самостійними" розпещені діти почувають себе покривдженими, коли їм ніхто не помагає.

Навіть там, де є в родині домашня помічниця, дбайте, щоб дитина не використовувала її послуг. Не дозвольте, щоб дитина зачасто кликала домашню помічницю до дрібних послуг, як напр. піднести речі, що впали, подати води, відшукати частину одягу, яку десь кинули. Домашня помічниця не на те, щоб послуґувала вашій дитині, але на те, щоб помагала вам. Хто вічно рахує на чужу поміч — не шанує чужої праці і сам до неї не звикає.

ДБАЄ І ЗА КРАСУ.—Конгресменка Клер Бут Лус з Конетикат відома з бистроти ума, але теж і з того, що є гарна з вигляду. Поглянувши на її причіску і те, що має бути „капелюхом", треба признати, що вона і тут оригінальна.

В родинній хаті—гартуймо характер нашої молоді

Наше життя не буває все надто легке. Не кожному доводиться проходити його без терня. Хто живе тісним родинним життям має свої клопоти. Ще більше мають їх ті, що поширили свої зацікавлення на ширшу мету та віддалися громадській праці.

Зразкове домашнє огнище, яким опікується розумна жінка і мати є першою складовою клітиною ширшого громадянського життя. В його тісних на око стінах виковується характер майбутніх членів народу. Там пробуджується в дітях перші мрії про світ казки, перші, може ніколи нездійснені, пориви і наміри... Мати їх напевно не погасить. Люди, які не мріють — не творять. Коли молода дівчина відкриє свої перші радощі, болі та життєві несподіванки мати їх напевно зрозуміє.

Є діти, яким тісно вже змалку в чотирьох стінах рідної хати. Вони вириваються до ширшого життя, ведуть перед між своїми товаришами. Вони проявляють свої замилування до всяких ділянок життя і творять, орґанізують, учать, наскільки на це дозволяють рамці шкільного життя.

Такі діти стають у пізнішому житті відважними одиницями з ініціятивою. Але вони теж знайдуть на свойому шляху багато перепон. Випереджувати будуть їх часто маловартні характером одиниці, які мають менше ініціятиви, а більше самопевности й відваги в улаштуванні себе в житті.

Розумна мати вміє своїх дітей приготовити на всяке, тоді і всі колючки, які доведеться стрічати їм колись, не колотимуть їх так болюче.

Молодь треба виховати по громадянськи. Сталім характер наших дітей, вироблюймо в них гарт душі і тіла і навчімо не дивуватися тому, що стріне їх у житті. Бо стріне їх неодне, що моглоб їх зломити.

Багато бачимо в нашому ґромадянському житті такого, чого не повинно бути, як зрештою водиться воно і в інших. Всякі особисті дрібниці висовуємо часто на перше місце перед важними і більшими завданнями і подіями.

Вчім нашу молодь переходити над дрібницями до денного порядку, не дивуватися людській злобі, робити свою роботу. У здоровому суспільстві — мусить бути здорова духово та характерна молодь.

І. Д.

НА ВІДПУСТЦІ ПРИ ПРИЄМНІЙ РОЗМОВІ.—Бачимо героя з боїв на Полудневому Пацифіку, лютенанта Вилієма Крофорда мол., що має 11 відзначень. Тепер він на відпустці в Ню Йорку. Картина представляє його як розмовляючого з Ен Рутерфорд, фільмовою зіркою, в одній з розривкових льокалів у Ню Йорку.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 10. жовтня, в годині 12:30 попол., в гали церковній при Оклей і Райс ул. — За уряд: Г. Бобик, предс.; М. Фединський, кас.; В. Пилипів, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. ім. І. Франка, від. 334, відбудуться 10. жовтня, в У. Н. Домі, в 1. год. пополудні. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Також просимо членів вписати свої діти до У. Н. Союзу. — За уряд: Н. Задерецький, предс.; С. Морозович, фін. секр. і кас.; І. Жук, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Тов. Сокіл, від. 336, відбудуться в неділю, 10. жовтня, в годині 1. пополудні. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Приведіть нових членів записати до Тов. Сокіл і У. Н. Союзу, або дайте їх адреси фін. секр., а він їх запише. Старайтесь вирівнати свої вкладки. — Т. Кальмук.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє свої члениці, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. жовтня, в гали церковній, в годині 5. точно. Просимо члениць прийти на означений час, бо будемо мати важні справи до вирішення. Пригадуємо довгуючим членицям вирівнати свій довг на цих зборах. Не забувайте приєднувати нових члениць до Союзу і Сестрицтва. — За уряд: Катерина Олексин, предс.; Анастасія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. жовтня, в год. 1. попол., під ч. 2965 Карпендер ул. Просимо членів прийти на збори і вирівнати свої вкладки. Приведіть своїх знайомих на ці збори, що ще не є членами У. Н. Союзу, а ми їх радо впишемо в члени. Потрудіться, члени, хоч раз за свого життя для своєї організації. — М. Головчак, предс.; Т. Солодкий, кас.; Д. Ферлей і Н. Андрушків, секретарі.

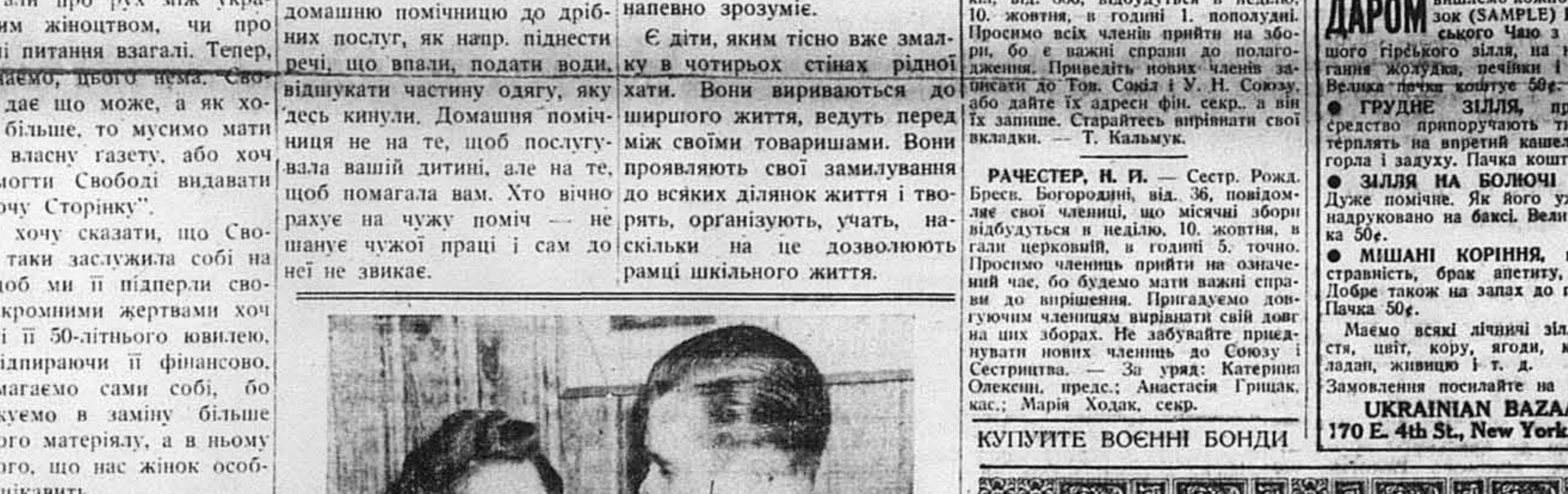
КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Петра і Павла, від. 102, відбудуться в неділю, 10. жовтня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній на В. 7. вул. Кожний член повинен явитись і вирівнати свої вкладки. — За уряд: Ю. Гірнак, предс.; Д. Дорош, кас.; М. Бусько, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. — Повідомляємо всіх членів і члениць, що збори У. Н. Союзу від. 94, відбудуться в неділю, 10. жовтня, в Українській Хаті, 2240 Ґрейлінґ ул. в год. 1:30 пополудні. Просимо всіх членів прийти на ці збори, що є триквартальними; буде справоздання контр. комісії. Просимо тих членів, що неплатили вже 3 місяці, вирівнати свій довг, бо можуть бути суспендовані. — В. Крушильницький, фін. секр. 3201 Henley St., Hamtramck, Mich. — В. Бодруґ.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ТАРЗАН, ч. 846. Далекий окрик.

Тарзан рішився покарати чоловіка, що вбив освоєну малпу.

Як він нахилився над малпою, аби їй приглянутися; йому здавалося, що вона дає знаки життя.

Щасливий, він почав працювати, аби її оживити. Стріча з її паном могла пождати.

Потім, нагло, він почув з другого кінця міста гострий крик. Пізнав голос Зіли.